

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

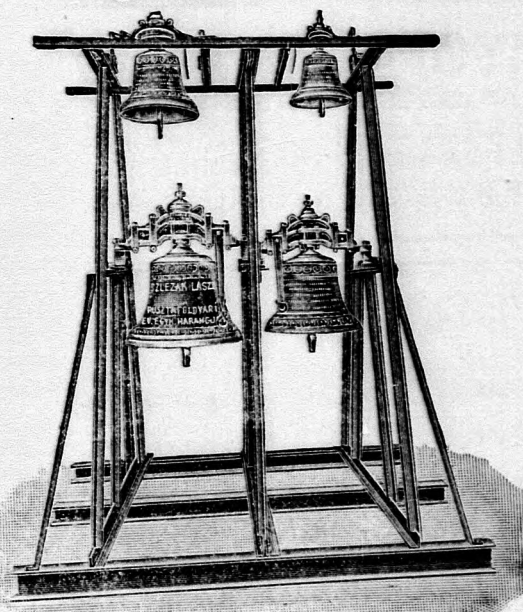
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

**Budapest, VI., Frangepán-u.
77. szám. (Saját házában)**

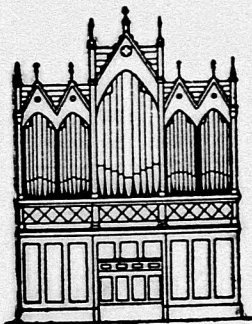
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg szebb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harangjait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szentendrei, tiszadadai, zádorházi, orosházi, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelenleg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harangját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszka egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségén utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnomású csőrendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltőbb árban teljesít. Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

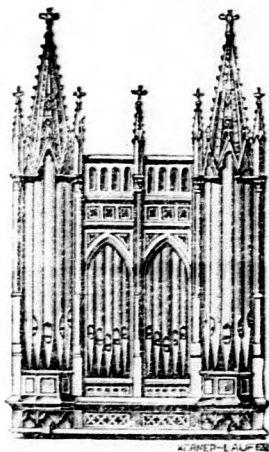
NYOMTATVÁNYOKAT

SZAKSZERŐ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA o o o o

DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

Pécs.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlja kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elektromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. — Raktáron kitűnő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban

Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűhöz hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánlja továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyet nekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgálhatnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi aranyéremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvénynél csuznál továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mast csak a híres

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Hajdusági pedrőt!!

Postán 3 dobozt 2 K. 15 filléért. 6 dobozt 3 K. 65 filléért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszerű” gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdetti árakban szerezhető be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Lelkészképzésünk tudományossága.

A mai viharos időkben ugyan mindenről inkább lehetne beszélni, mint a papképzés tudományossága kérdéséről, de fontosságánál fogva mégis emeljük ki ezt a témát a felelősenység szűrke ködéből s mutassunk rá megoldása sürgősségére, szükségességére. A konvent régóta tárgyalja, tanügyi előadói jelentések egyre hangsúlyozzák, theol. akadémiai értesítőink évről-évre igyekeznek jelenlétét úgy a tanárok érdemes munkássága, mint a theologus ifjúság szorgalma kidomborításában feltüntetni, magában a magyar szellemi légkörben is van valami, ami érdekléssel tekint e kérdés tisztázása felé: lássuk tehát, szükséges-e papképzésünk irányának olyan kijelölése, mely a *feltétlen tudományosság* vizeiben evez.

Felületes szemlélődés könnyen készen áll az ítéllettel. Mi szüksége van annak a kis vidéki papnak, ki egyszerű hívei körében él, elzárva minden kulturérintkezéstől, világrengető tudományra? Miért kellene öt négy éven keresztül az ismereteknek még nagyobb halmazával kínozni, mint most, vagy akár a közelmúltban? Úgyis elfelejti s odakünn az életben úgysem veszi hasznát. De sőt, minek kell a városba kerülő papot is olyan nehéz theologiai kérdések boncolgatására oktatni, amelyek felett már két évezred törte a fejét s megoldásukhoz mégis még mindig szó fér? Talán jobb volna, ha ezek helyett papjaink bevezetnének a kellemes társas érintkezés formáiba s ellátnának olyan ismeretekkel, melyek az élet minden viszonylatában való sikeres megállásra képesítik. — Én vagyok az utolsó, ki el nem ismerem mindenféle ismeretnek a hasznosságát, de magam küzdenék a legszenvédélyesebben az ellen is, hogy a pap képzettsége alapján valaha más lehessen, mint theologus. Fájdalom, theologiai oktatásunk jelen berendezése is igen nagy tért enged a nem theologiai tárgyak kötelező tanulá-

sának, e teret mindenféle surrogatumok beállításával még jobban kiszélesíteni s a theologiai oktatást üres formává lefokozni, tovább nem szabad. A gyakorlati vonatkozásra, hasznosságra és célszerűségekre való tekintet nélkül papjelöltjeinket igazi komoly képzett theologusokká kell nevelnünk, felszerelve őket a theologiai tudományok olyan fegyverzetével, amellyel a maguk idejében ősünk rendelkeztek s amely büszkén, a megszegyenyítés veszélye nélkül tartja oda mellét bárminő más képzettséggel való összehasonlításra. A mi egyedüli büszkeségünk épen az, hogy theologusok vagyunk: az Isten titkainak, a legmélyesebb dolgoknak sáfárai, a legnehezebb élet- és világnézeti kérdéseknek megoldói, a lelkek gondozói, híveink tanítói, a társadalmi fejlődés erkölcsi és eszményi irányban való munkás tényezői. — hogyan fér össze tehát e hivatással akár a felületesség, avagy hogyan képesíthet betöltésére más, mint a tudományos theologiai képzettség? Nem, ahhoz többé már szó sem férhet, hogy theologiai oktatásunknak mélynek és tudományosnak kell lennie, e követelmény ugyanis igazi pappá formálja a hallgató ifjút: beállítja őt a *protestáns világ- és életnézet* dicsőséges szolgálatába, *meggyőződését megingathatatlaná* teszi s megadja neki azt a *papi karaktert* is, mely egész életét szeplőtelen fehér lepellel bevonja.

A protestántizmust szolgálni annyit jelent, mint egy nagy elv, egy diadalmas ügy, egy szent misszió munkásává magasztosulni. Az ügy megszenteli a munkást, mert maga is szent és győzhetetlen. A protestántizmust a középkor sötét, fanatikus mysticismusából a hit ősi bibliai tisztaságát visszakívánó szellemi és lelki szükségesség hozta létre, a benne levő eszményi tartalom s a világgkérdések minden részletével és nehézségével kiegyenlítő fejlődőképesség élteti s örökös reformáló mozgalmassága daczára is a Krisztus lelkével való szétszakíthatatlan közösségi kapocs üti

rá a halhatatlanság bélyegét. A protestantismus mint élet- és világnézeti elv nagy és hatalmas, mint világkimagyarázási principium igényli magának az abszolutság, a felülmulhatatlanság és a legyőzhetetlenség bizonyosságát. Lényege megvalósítása érdekében minden más világ- és életnézeti elvvel szembe száll, küzd velük a szellemi harc minden eszközével s diadalt arat felettük, mert maga értékesebb amazoknál. Szellemi fölényével letéperi a katholicizmust, alsóobrendűeknek bélyegzi a keresztyénségen kívül álló összes többi vallásokat, kimutatja a materializmus erkölcsi és szellemi esődjét, megszegyeníti filozófiai rendszereket, küzd a társadalmi eszmék tulzó irányával, diadalt arat minden téren a szellem világában s eszményi tartalmát belekényszeríti az általa legyőzött irányzatok gondolatvilágába is. Hosszadalmas volna rámutatni a protestáns világlátás diadalutjának világtörténelmi és szelleméleti nyomaira a gondolat- és lelkiismereti szabadság nagy tényein keresztül az igazi egyenlőség és testvériség szent eszméi megvalósításáig, a családi és társadalmi élet felfogása gyökeres átalakításáig, az egyén értéke végtelen kiemeléseig s az élet komolysága mellett a kegyelemből való idvezülés és a predestinatio gondolata által az élet nemes optimizmusa hangsúlyozásáig, itt csak arra helyezünk súlyt, hogy a protestantismus a világfejlődésnek ez örökértékű tényezőket nem mint gyakorlati életfolytatás, vagy mint hitfelekezeti irányzat, melyhez több-kevesebb millió ember tartozik, hanem mint *élet és világnézeti principium* adta. Ez a mi jogos és erős dicsekedésünk s legyünk tisztában vele: a protestantizmus értéke is *e ponton* dől el. Puritán templomaink áhítatos csöndjében énekelhetjük akár százszor buzgóbban a zsoltosmát, imádkozhatunk akár a legfanatikusabb rajongót megszegyenítő buzgósággal, életfolytatásunk lehet kegyes, össze-

tartásunk megbonthatatlanul szilárd, intézményeink jól kiépítettek, ha a világnézetek harcában alul maradnánk, jaj volna nekünk. Nem, a mi protestáns világnézetünknek erősnek, mélynek és olyan tudománnyal megalapozottnak kell lennie, amelyet megdönteni semmiféle támadás se tudjon. Ilyen pedig csak akkor és csak úgy lehet, ha kérdései tisztázását a legbehatóbb, a leglelkiismeretesebb és a legrészletekbeveszőbb tudományos theologiai munkássággal biztosítjuk. Formailag és tartalmilag egyaránt ismernünk és értenünk kell azt az alapot, melyen felépül a keresztyénség, illetőleg a protestantizmus s akkor látjuk a protestáns világlátásnak a Krisztusi működéssel való szétszakíthatatlan oki és lényegi azonosságát, érezzük hivatása magasztosságát, és biztosra vehetjük győzelme feltartóztatatlanságát. Mi más egy ilyen elv katonája lenni, mint a papságban egyszerű hivatalt látni, mely elvégzi az administratiót, ledarálja a predikációkat, teljesíti egyéb kötelességeit, de nem érzi, hogy ő egy világhódító eszme, egy világmeggyőző principium küzdő vitéze! Mi más úgy tekinteni a munkának minden részét, mint egy szent hivatás tartozékát, magunkat beletartozónak érezni egy nagy eszményi közösségbe, melyben a Krisztus lelke lüktet és hat át mindent, a szent nép és királyi papság méltóságát hordozni öntudatunkban, kik tudjuk, hogy a legnagyobbra: a lelkek megnyerésére, az emberi szívek foglyul ejtésére, a világ meggyőzésére vagyunk elküldve, mint kenyérkereseti foglalkozásnak minősíteni a papságot, melyért a palástos funkciók elvégzése révén több-kevesebb bér jár! Hol maradna a papi méltóság felületes felfogása esetén annak a heroizmusnak a megértése, mellyel hitünk hősei szálltak küzdelembe vallásuk igazságáért, annak a kitartásnak a méltánylása, mely hív marad a felismert igazságához, ha kell, a szenvedés martyriumáig

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasszer J.

esász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM. GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJELEGYÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

is és annak a tennivágyó buzgóságnak, szent aktivitásnak a becsülése, mely fáradságra, nehézségre, nélkülözésekre való tekintet nélkül küzd, harcol a Krisztus evangélioma érdekében mind a diadalomig. Méltatlanok volnánk a keresztyén-ségnek ugyan eddig is gyarló földi emberek, de hű és képzett sáfárok által végzett szolgálatára, ha hivatásunkat nem a legmagasabb szempontból fognók fel és ne éreznők, hogy a protestáns pap *terhe* egyúttal *dicsekedése* is. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha a legkomolyabb szellemi munka végzése árán tudjuk, látjuk, hogy a keresztyén-ság abszolút tökéletes világvallás és gyakorlati vonatkozásában mint evangéliumi protestáns élet-és világelv halad megvalósulása, célja felé. Papjainknak ez igazságot theol. tudományos képzettségükből tudniok kell, mert akkor *hiszik* is és *meggyőződésből* hordozzák az Úr keresztjét.

Ámde ez általunk oly nagyon hangsúlyozott tudományos theol. képzettség előtérbe állítása könnyen azt alátszatot kelthetné, hogy mi a keresztyénséget az egyoldalú tulzó tudásba, a tudományos ismeretek halmazába helyezzük, holott a *szív* nem lát, hanem *érez*. Távol legyen! A vallás lényege mindig az érzelem marad, a hitet örökké az érzés fogja táplálni, de ez érzetálapnak feltétlenül szüksége van az értelem tisztító munkájára is. Az értelem közbeszóló, felvilágosító, sokszor tiltakozó munkája nélkül hol állana ma a vallásos fejlődés még a keresztyénség nagy igazságai értékelésén belül is, bizony alighanem még mindig a középkor sötétségében tapogatóznánk. Nem, az értelem tisztító tűzétől az evangéliumi protestáns vallásosságnak soha sincs és nem lehet oka félnie, mert az örök isteni gondviselés bölcsessége az, hogy a végső nagy igazságokban hitnek és értelemnek nem lehet összeütköznie. Isten jelenléte, szerető atyai munkássága, üdvözítő világműködése, mely történetileg megbizonyított szent fia evangéliumában és az evangélium igazságának a kereszthalál általi megpecsételtetésében, majd az idvezítői működésnek a Szentlélek állandó kitöltésében megnyilvánuló folytonossága: olyan megdönthetetlen vallásos tények, amelyeknek fenségességét, páratlanságát semmiféle elméleti tudomány nem érintheti, a tudományos theologia pedig annál meggyőzőbben vitathatja. A vallásos igazságok elméleti kutatása mindig az érzelmi alap elmélyítésével is jár, mert ez igazságok nem olyan természetűek, mint a 2×2 négy, vagy más igazságok, melyek tudásuk birtokában egyszerűen hidegen hagynak, hanem az élet, a lélek, az üdvösség nagy kérdéseit érintvén, hirdetésükre, szolgálatukra visszavonúlhatatlanul

elköteleznek. Hogy Isten létezik, ez a vallásos emberre nézve axiomatikus igazság, most már annak az ismerete, hogy Isten a legtökéletesebb formában az ő- és újtestamentumban jelentette ki magát, nemcsak gyarapítja az én óróla alkotott fogalmamat, hanem meg is ragad és oda visz áldó, szerető atyai színe elibe, holott a pogány vallások isteneitől visszariadnék, — vagy a Jézus idvezítői működése páratlan és felülmulhatatlan tökélye, ismerete egy Buddhával, Mohammeddel, Zoroasterrel, vagy az ókori keleti vallások megváltóival szemben feltétlenül a vele való kapcsolat keresésére és ápolására indít, és így tovább. A tudományos theol. képzettség értékére a meggyőződés alakulására és alakítására nézve különben legyen elég csak arra az óriási különbségre gondolnunk, mely a pap vallásos világnézete és gyülekezetének még legképzettebb emberei-e között is minőség és tartalmi tisztaság tekintetében fennáll s azonnal látni fogjuk, hogy protestáns felfogás mellett a theol. tudománynak a papi hivatás érzelmi megalapozottságára óriási döntő befolyása van. Theol. képzésünket tehát a legtudományosabbá kell tennünk, mert igazi papokká csak ez avat. A középiskola vallásoktatása az ifjakat legtöbbször elriasztja a vallásos kérdések feletti gondolkozástól, egyedüli hely, hol őket a vallás mélyebb légkörébe be lehet vonni, vallásos jellemé lehet formálni: a *theologia*.

Igen t. i. a keresztyénség nagy kérdései felől való elméleti tisztánlátás s az ennek alapján kialakult meggyőződés *igazi papi karaktert* kölcsönöz a theologusnak. Mindig ellensége voltam annak a nézetnek, mely theologiai képzésünk tudományos fogyatkozásait azzal az ürügyel akarta mentegetni, ja nekünk nem tudós papokat, hanem jellemes embereket, hű sáfárokat kell nevelni. Tanítványainkat nem ismeretekkel tömjük tele, hanem a személyes érintkezés útján jellemekké képezzük őket. Ugyan-ugyan! Hát van-e és lehet-e jobb nevelő, mint az igazság, áradhat-e több jellemképző erő valakitől és valahonnan, mint a Krisztustól és megtaníthat-e valami beszédesebben emberi értékünk helyes becsülésére, mint a bibliai isteni kijelentés igaz ismerete? A napsugarak megtört bevetődése is elég, hogy éltesse a virágházi növényt, de mennyivel szebben és egészségesebben pompázik kedvező éghajlati és időjárási viszonyok mellett az az elzárt növény a nap vakító fényözönében. Engedjük csak s vezessük ifjainkat a szellemi munka irányító útjain a vallás forrásához: az isteni üdvterv bibliai ismeretéhez s minden bi-

zonnal olyan jellemekké formálódnak az örök igazságok hatása alatt, amilyenekké mi soha nem tudnók őket nevelni. Az isteni hatalom beszédes bizonyágtétele inteni fogja őket kicsinységükre, a megváltás ténye először elvettetésükre, majd újra kegyelembe való fogadtatásukra, az Isten lehajló és megbocsátó szeretete emlékezteti a váltáság kegyelmi jellegére, a Krisztusban kijelentett atyaság megerősíti őket fiúsági érzetükben s így a kicsinység és nagyság, a bűnösség és váltáság, a szolgaság és fiúvá méltatás váltakozó érzelmein keresztül érezni fogják hivatásuknak olyan természetét, amilyen az apostolokat, a prófétákat, az evangélistákat s az első diakonusokat hajtotta. Így nevelődve szent bizonyossággá válik előttük, hogy ők papi méltóságukban is csak *szolgák*, kiknek hivatása a szolgálat, a sáfárkodás, az alázatosság és a példaadás. Még a legelvontabb igazságok keresése is megtanítja az embert saját kicsinysége ismeretére, mennyivel inkább tehát a Krisztus által az Istennel való életközösségből fakadó állandó életfolyásra s ennek megfelelő életfolytatásra a vallásos igazságok ismerete.

A magyar protestánsizmus legsürgősebb és legelodázhatatlanabb feladata tehát saját szellemi élete s jövődjé érdekében papképzését minél *tudományosabbá* tenni. Nagy elveket, eszmei irányzatokat képviselőiről szoktak megismerni és megítélni és nekünk vigyáznunk kell, hogy ez ítélet a legkedvezőbb legyen. Theológiáink egy iskolai évet ismét elkönyvelték s ilyenkor nem árt rámutatni minden célzatosságtól mentes obiekctívítással arra a nagy *érdekre* is, amelyért vagyunk s amelyért továbbra is lenni, élni akarunk.

Varga Zsigmond.

A haretéri útról.

(Dr. Baltazár Dezső püspöknek a debreceni Vöröskereszt matinéjában tartott szabad előadása.)

A háború nagy problémákat vet fel az emberek előtt, amelyeknek higgadt, tárgyilagos megoldására a béke ideje volna alkalmas. Csakhogy a problémák megoldásával is úgy vagyunk, mint majd minden mással, hogy t. i. akkor szeretünk velük foglalkozni, amikor aktuálisak, amikor a jelen való élet eleven tényezőivé válnak. Pedig ilyenkor már inkább a gyakorlati kivitelre, a tudomány által tisztázott eredmények értékesítésére kellene összpontosítani minden lelki és testi erőt. Innen van aztán az, hogy a frissen felvetett kérdések nem találják meg a megoldásukhoz szükséges alkalmas talajt: a körülgondolt támasztó pontokat.

A háború általános problémájával nem kívánok foglalkozni, csak a gyakorlati életre való kihatása, külső jelentkezése tekintetében annyit kívánok megjegyezni, hogy a háború a normális keretek összebomlása, a rendkívüli körülmények és viszonyok olyan labirinthusa, amelyben eligazodni igen nehéz és jóformán csak egy-két rendkívüli adományokkal gazdag embernek adatik.

Mireánk, kicsiny körben mozgó emberekre nézve a háború egésze, mint problema nem is vetődik fel; reánk nincs az bizva, hogy a szédületes nagy egészhez irányító kezzel nyúljunk hozzá. Reánk egy-egy kisebb kérdés van belőle bizva, amit megoldani azonban épen olyan szent kötelességünk, mint aminő erejű azoknak a kötelessége, akiknek kezére a nagy egész bízott. Reánk csak annyi van bizva, amennyit a félelmetes vihar hivatásunk köréből, mint érintkezési felületet súrol. Reám például csak annak a kérdésnek a megoldása várt, hogy az egyházi élet reám bízott részét miként állítsam be annak a nemzeti erőnek a szolgálatába, amely elé a sors a lét vagy nem lét véres kérdőjelét állította. Reám csak az bízott, hogy a lelki erők egy kontingensét miként tudom hasznosítani abban a küzdelemben, amelynek kimenetelétől magamnak, családomnak, egyházunknak, a velem kölcsönhatásban élő társadalomnak, ezer esztendősvívódásainknak, dicsőségünknek, szenvedéseinknek, ennek a szent földnek, a szent hazának jövődjé függ. A felelősséget sokszoros mértékben kellett éreznem, nemesak a vezetésemre, irányításomra bízottak óriási számánál fogva, hanem annál fogva is, mert éreztem, hogy főleg most a háborúban fog eldőlni azoknak a várakozásoknak a sorsa, amelyeknek intenzitása engem annakidején aránylag ifjan juttatott vezető helyre.

Mihelyt a szarajevói gyilkosság a háború véres árnyát előre vetette, a reám bízott kérdés megoldásával tüstént tisztában voltam. A háború egészének problémája gyorsan átvonult a szemem előtt. Annyit megállapítottam azonnal, hogy ha bár a háború külső képe a fizikai erők mérkőzésének benyomását teszi reánk, benne a szellemerkölcsi erőknek van első szerepe. Hiszen a világtörténelem az elektrikus film gyorsaságával veti elénk a példák szakadatlan sorát, hogy a nyers testi erők tömeges többségét hogyan bírta le az a kisebbség, amely a mérlegbe a szellemi és erkölcsi erő felsőbbtségét, az ügy igazságát s ezért az igazságért halálra menő lelkesedést is bele tudja dobni.

A mostani idők legnagyobb hadvezére Hindenburg marschal a győzelem és veszteség mérlegét aként állította fel, hogy a mostani háborúban az lesz a győztes, aki idegekkel tovább bírja. Ő materiális színezettel ugyanazt az igazságot erősítette meg,

amit már a szellemerkölcsi erők fölényeinek a formájában hangoztattunk. Az idegek bíró erejét a türesnek, odaadásnak, önfeláldozó hűségnek, család-, hazai-, Isten iránti szeretetnek, az emberiség közkincsei: szabadság, felvilágosodás és becsület megtartása és diadalra juttatása iránti lelkesedésnek iskolája, vagyis a szellemerkölcsi élet jó, egészséges berendezkedése adhatja meg.

Megállapítottam azt is, hogy a háborúba belékényszerített nemzet lelkét nem szabad a háborútól elküldetleníteni; nem szabad a sötét pontok előrelolásával, keserűség ébresztésével szárnyát szegni a lendületes kibontakozásnak, hanem, hogy meg kell békíteni a lelkeket a háború gondolatával, sőt az iránt még fel is lelkesíteni. Ki kell fejteni a véres árnyak burkolatából azokat a kincseket, melyeket az Isten jósága és bölcsessége még a legborzalmasabb időkben sem szűnik meg lelkünk üdvösségére árasztani.

A problémának, a reám bízott kérdésnek ilyen megoldásával igyekeztem a reám bízottaknak s végeredményben édes hazámnak hasznára lenni. Ilyen forrásból fakadó gondolatokkal és érzésekkel próbáltam táplálni a gyülekezeteket s felfegyverezni mindenek előtt azokat, akiknek karja erején, szíve szilárdságán, lelke emelkedettségén fog eldőlni a nagy mérkőzés kockája: t. i. a katonákat. A kaszárnyákba bevitettem a templomot s a templomba a kaszárnyákat. Különböző igazság szolgálatában úgy sem szabad egyiknek sem állani. Egy célja lehet mindkettőnek: Isten igazságának diadala e szentelt földön, a magyar hazában. Ezért a diadalért pedig nagyinak nem szabad tartani semmi árt s drágának semmi áldozatot.

A katonák lelkének gondozása elsőrendű feladata a béke idejének is. Az ifjú emberek legnagyobb része mint katonák szakad el először ringó bölcsőjének kedves otthonától, a szülők örökös, gondozó hatása alul. Elmegy teljesen ismeretlen új viszonyok közé. Egyiknek lelkére reánehazul a kemény szigor, vas fegyelem és kétségbeesésbe kergeti, a másik az ifjú erők pompázó kibontakozásának idején a kísértések körmönfont hálójába kerül. A vallás vigasztató, mérséklő erejére, áldására bizony nagy szükség van ilyen változott viszonyok között.

Milyen mérhetetlen fontosságúvá nővi ki magát a katonák lelki gondozása a háború idején, azt, úgy hiszem, felesleges bizonyítani. Szület, hitvest, gyermeket, testvért, otthont, megkedvelt élethivatást elhagyni, félretenni kedvenc eszméket, kimért számításokat, megalapozott reményeket s aztán oda állani a halál kapujába, a honnan egyiknek az útja a kórházak szenvedésein keresztül csonkán, bénán, örökre nyomorulttan hazafelé, másiknak útja a borzalmakon

átal felfelé az ismeretlen örökkévalóságba vezet: a többi sok nélkülözésen, szenvedésen átal a rejtélyes dicsőség felé: bizony nem könnyű dolog ez. Legerősebb próbája az a legedzettebb léleknek is. Beszél erről az a számtalan levél, melyet egyszerű munkásoktól felfelé a béke idején Istent boncoló ultrák gondozott finom kezéig garmada számra küldenek hozzánk kórházakból és a harcmezőről.

A kórházi és haretéri lelkészet nagy fontossága s ez a sok vallás után epekedő levél érlelték meg bennem azt a gondolatot, hogy elmegyek azokhoz, akik a katonai lelkészet fogyatékos berendezése miatt nem juthattak hozzá a lelki erő leghatalmasabb forrásához. De volt még egy szintén nem kicsinylendő lélektani momentum is. Alkalmát kívántam venni annak, hogy én is ott tegyek bizonyosságot a magam hitének erejéről, ahova azzal bocsátunk el másokat, hogy a hitet, bizodalmat, bátorságot és reményt még ott is köteleességük megtartani. Hogy a halál kapujában is szilárdan megállás ne csak szólás legyen az ajkamon, hanem valóságos eselekedetbeli bizonyosság az életemben is.

Ilyen útra természetesen hivatalból senkit sem lehet küldeni. Mert a kiküldő hatóság érthető okokból felelősséget nem vállalhat az esetleges tragikus következményekért. Ilyen útra önkéntes lelki indításhoz ajánlkozni kell. Ajánlkozásomat egyetemes egyházunk legfőbb hatósága legnagyobb elismeréssel fogadta s megadta a megbízást a misszióra.

(Folyt. köv.)

Kényes s nehéz természetű ügy.

Az egyházi lapokból olvastuk, hogy egy lelkész társunkat a két alsó bíróság szolgálatképtelenség miatt nyugdíjaztatásra ítélte. A nyugdíjintézet végrehajtó bizottsága pedig — a nyugdíjintézet érdekeit védvén — olyan előterjesztést tett a konventhez, hogy ha alkoholizmusból származott a lelkész szolgálatképtelensége, az esetben fosztassék meg annak rendje szerint a lelkész hivatalától s ne tartassa el magát a nyugdíjintézetrel. Ily szempontból tekintve, nagyon természetesnek látszik a dolog. Aki bűnös, az bűnhődjék.

De mégis kíváncsian várjuk a jogerős ítéletet, mert ezt olyan rideg állásponton nézni nem lehet, mint ahogy a végrehajtó bizottság tette a konvent asztalára. Tegyük fel, a közegészségügyi osztály úgy találja, hogy N. N. lelkész az alkohol nagymértékű élvezése miatt jutott idő előtt szolgálatképtelenségre, tehát önmaga idézte elő baját, akkor egyszerűen meg kell fosztani lelkészi állásától, s mint ilyen aztán nyugdíjat nem kaphat?

Azonban bármennyire elítélendő is — kivált egy lelkész — az alkoholizmus rabja — és bármennyire

óvándó is a nyugdíjintézet érdeke, sok más olyan körülmény megszívlelendő itt, ami a végrehajtó bizottság intenciójából — úgy látszik — nem jön számitásba. Mint tudjuk, némely ember — akármilyen állású legyen is — már fiatal korában kedveli a szeszese italokat — mint egy másik a dohányt, szivart; kezdetben bírja szervezete, soha meg nem árt neki, bármennyit igyék is; később a hajlam, a vágy az alkohol élvezéséhez nő, míg az erő gyengül, a szervezet nem bírja feldolgozni a fogyasztott anyagot s lassanként a testtel fogy a lélek tehetsége is, mignem előáll a delirium tremens is. Elég baja az az illetőnek, kit ezzel vert meg a jó Teremtő.

Sok gyarlósága, gyengesége van az embernek e földi életben. Abban vagyok, hogy az alkohol mód nélkül való szeretete is ilyen.

Nem hazabeszélek. Leéltem életem nagy részét, heteken át el tudok lenni jó víz mellett, de ki állhat jót magáról, hogy aki áll, el nem esik?

Azt gondolom, N. N. az alkoholizmusnak szerencsétlen — de mégis szánandó — áldozata lett. Diák és ifjú segédlelkész korában ismertem mint szolid, józan életű embert. Ki tudja — a jó Istenen kívül — mi történt vele később? Orvosok mondják, s velem együtt több mások állítják, hogy az iszakosság is betegség. Beteg embert pedig nem kell szigorúan büntetni, még ha maga idézte is elő baját. Betegséget lehet előidézni sok mindennel. Hát nyugdíjaztatás előtt azt mind kikutattassuk, hogyan erőtlenedett, gyengült el valaki idő előtt?

Ne kutassuk tehát itt se azt, miből származott szolgálatképtelensége. Ne akarja a konventi végrehajtó bizottság se jobban védeni a nyugdíjintézet anyagi érdekeit inkább, mint a szolgálatképtelenséget kimondó két alsóbb bírósági ítelet. Elég baj az, hogy szolgálatképtelen lett már.

A nyugdíjintézetnek több egyházi érdeket védő intenciója van. Azok mind szem előtt tartandók. Ha a lelkésztől bekívántuk — mert be kell követelni — a törvény rendelte évi fizetni valót — viszont a nyugdíjintézetnek is erkölcsi kötelessége a szolgálatképtelen lelkész érdekét védeni még akkor is, ha netalán az egészségére jobban vigyázva tovább szolgálhatott volna. Az anyagi veszteség sokkal nagyobb lenne itt az az erkölcsi kár, mely a református egyház egyetemét érné, hogy egy lelkész és esetleg családja annak több mint 30 évi szolgálata után elesapatva, a legnagyobb nyomorba taszított! Ha Isten irgalmas hozzánk bűneink mellett, nálunk is egyesüljön az igazság a könyörületességgel!

Felsőbánya, 1915 július 9.

Nagy Lajos,
ref. lelkész.

Azok a csendes falusi parókhíák.

Lapunk érdemes szerkesztőjének, dr. Ferenczy Gyulának a szerkesztéstől való ideiglenes félrevonulása¹ alkalmából arra szólítja fel dr. Veress István professzorunk a csendes falusi parókhíák lakóit, hogy dolgozzanak egy kicsit a mi jó kálvinista egyházi lapunknak, mert hát sok szép és nemes gondolat marad örökre eltemetve azoknak a csendes falusi parókhíáknak a falai között.

Őszinte kívánsága ez dr. Veress Nagytiszteletű úrnak, mert olyan keresetlen szavakban van mindez papírra vetve a Debr. Prot. Lap folyó évi 26-ik számában.

Hát hiszen dolgoznának a csendes falusi paplakok lakói szívesen, ezer örömmel a Debr. Prot. Lap számára, sőt más lapok számára is, de fájdalom, ma már bátran kimondhatjuk, hogy meglehetősen meg van nyomorítva azoknak a csendes falusi parókhíáknak a régi nyugalma, békessége.

A mi papjaink dolgozó szobájában nem a könyvek könyve, nem a biblia áll most a legelső helyen, a lelkészi tanuló-szobának nem a szentírás ma már a legelső ékessége, hanem az iktató-könyv s a pénztári ellenőrző könyv. Tessék csak mostanában szétnézni a legtöbb egyházmegyénkben, vajjon mit látunk ott? Számadási, pénzkezelési methodusok, irodai tennivalók felett vitatkozunk mi a legtöbb helyen, mintegy sejtetve azt, hogy búcsút óhajtunk venni attól a régi jó világtól, amikor az Úr szolgálja igazán szívvel-lélekkel élhetett a lelki élet szent és gyönyörűségei birodalmának.

Községi pöntárosok, ellenőrök, fináncok leszünk mi lassanként mindnyájan. Azok a szép és nemes gondolatok el fogják kerülni maholnap a kálvinista papok parókhíáinak még a tájékat is.

Rettenetes sok sablonos irnivalója van ma a mi papságainknak. Olyan különösen hangzott én előttem a napokban, amikor a mi pálmát érdemelt öreg Baksay püspökünket elparentálták a fővárosi lapok s efajta jellemzéseket használgattak: Baksay kitünő magyar író volt, de nem volt termékeny író.

Hát persze, hogy nem volt termékeny író, mert papi teendőit szorgalmasan és ambícióval végezte.

Óh bizony sokan nem ismerik a mi helyzetünket. Sokan nem is gondolják széles e hazában, hogy a kálvinista papokra az utóbbi időkben mennyi irodai teendőt rótt a zsinat, a konvent, a kerület s az egyházmegye.²

Ha a mi napjainkban valaki a lelki élet birodalmában óhajt foglalatostkodni, ne menjen papnak, hanem más téren próbáljon szerencsét. Mi ha így haladunk to-

¹ A szerkesztő nyáron át eddig is pihent néhány hetet. Ezuttal is ilyen pihenésről van szó. (h szerk.)

² Meg a sokféle „végrehajtó-bizottság, meg az előadói havatal.” (h. szerk.)

vább, előbb vagy utóbb palástot viselő irodafőnökök, és írnokok, számvevők leszünk.

Hiszen ha valami üdvös hatással lenne anyaszentegyházunkra az a rengeteg sok írnivaló, akkor hagyján, szívesen végeznők. Fájdalom azonban, a mi irodai munkánk egy jó része teljesen meddő és felesleges munka.

Ugyan mire jó nekünk például minden esztendőben a választók névjegyzékének összeírása 2 azaz kettő példányban? Ott van az adófizetési lajstrom. Aki egyházi adóját a választás idejére kifizeti, választó! S punctum, nincs tovább.

De hát ma összeírta a világi hatóság az országgyűlési választók listáját, össze kell hát írni az eklézsiánál is a választó alanyokat. Hiszen ez a mi bajunk, mindig csak a világi után indulunk, pedig a Krisztus is azt modotta egykoron: Az én országom nem e világból való.

Az esztendő legszebb napjaiban, azokban a szép gyönyörű májusi, júniusi napokban, amikor a falusi parókhák falombjai között megszólal a fülemile, betűrendbe szedni, vagy mondjuk szedetni egy pár száz itt-ott egy párezer választó atyánkfianak, felebarátunknak a nevét s tünődni, tépelődni rajta, hogy a „cs“ betűsők között Csordás Mihály avagy Csokány Márton jön-e az első helyre, bizony az ilyen foglalkozás elüzi a falusi pap szép és nemes gondolatait.

Azután jönnek az examenek, az évvégivizsgák. Ma már ezen a téren is sok tennivaló várakozik reánk. Igaz ugyan, hogy ma már az iskolaszéki elnökség eszupán csak egy puszta cím, ami nem volna baj magában véve, hanem azt mégis csak be kell látnunk, hogy ezért a puszta címért nagyon sok felelősséggel tartozunk jobbra-balra, a világi s az egyházi hatóságoknak. Az állami iskolák elnökségének félannyi gondja sincsen, mint nekünk. Mi tőlünk az iskolai év végén két helyre is statisztikát kérnek. Ezekért a kimutatásokért komoly felelősséggel tartozunk. Iskolügyi dolgok tekintetében rendelkezik ma velünk az egyházi hatóságokon kívül a vármegye, a miniszterium, a tanfelügyelőség, a doktor, a kolera-bizottság stb.

Óh ti szép júniusi napok, te szép, te ragyogó, cseresznyét-pirosító júniusi napsugár, te ilyenkor hosszú, nagy rubrikás iveket világítasz meg, téged dicsőítő papjaid asztalán.

Leírhatnám itt aztán a nyári napok hévségének gondos munkáit. Mint kell ilyenkor elkészíteni, átfűrkészni a papnak az adófizetési lajstromot. Leírhatnám, hogy az ősz melabús szendergéséből fakadt szent áhitatból mint ébreszti fel a papot egy-egy konventi adócsökkentési kérvény teljes felszerelése,³ egy-egy száz koronás alapítványról kiállítandó alapító levélnek a megszerkesztése, amelyre egy ízben, amikor sok ügyvel-

³ Ez! ez! (h szerk.)

bajjal Ittebén fáradoztam ezeken az újmódi alapítóleveleken, azt mondja egy ottani kálvinista magyar: Na tiszteletes úr, feltett szándékom volt holtom után pár száz koronát az eklézsiának hagyni, de látva azt, hogy mennyi dolgot adnak majd emiatt felülről tiszteletes uramnak, kijelentem, hogy semmit sem hagyok az egyháznak.

Leírhatnám itt, hogy az esztendő utolsó napjaiban, karácsony és újév között, amikor igazán egyedül a lelkiélet dolgaival kellene foglalkoznunk, mint számol a kálvinista pap a kúrator urammal együtt s hányfelé kell jelentést adnia a számadás eredményéről.

De nem írom le mindezeket. Hiszen az én lelkész-társaim ezeket a dolgokat, fájdalom, közvetlen tapasztalatból tudják és ismerik.

Ennél e dolognál csak az a szomorú vonás, hogy ennek az áldatlan állapotnak jó részt mi vagyunk az okai.

Mi ha összegyűlünk egy-egy közgyűlésen, papi értekezleten, többnyire csak irodai teendők, számadások, konventi segélyek telett vitatkozunk, aki közülünk ezekhez a kérdésekhez komoly, szakértő-ábrázattal hozzá nem szól, abból az emberből a legtöbb esetben — tisztelet a kivételeknek — nem igen lesz nálunk sem tanácsbíró, sem pedig tractualis nótárius.

Természetes dolog aztán, hogy nálunk többnyire a sablonos irka-fírka kultiválása szempontjából ítél meg sokan papjaink tehetségét, rátermettségét, amiből önként következik, hogy egyházi életünk ebben a ferde irányban rohamos léptekkel halad előre.

Tíz évig voltam a békésházi egyházmegye tagja, s ezen idő alatt például még csak tájékozódást sem szerezhettem arról, hogy az én oitani kedves kollegáim javarésze milyen hitszónok s minő nézettel, gondolatokkal viseltetik a modern társadalmi, felekezeti problémák iránt, holott miként a püspöki jelentések mutatják, ezen egyházmegyénk területén meglehetősen veszedelmes fogékonysággal viseltetnek a mi hiveink a destructiv eszmék iránt.

De így vagyunk édes mindnyájan széles e hazában. Gyűléseinken, összejöveteleinken csak az anyagi, a fegyelmi ügyek, a határozati javaslatok, a jóváhagyási záradékok szerepelnek.

Ezen a teren, a paragrafus-gyártás, a rendszabályok, a pótló-útasítások terén óriási haladást tettünk az utóbbi időkben annyira, hogy vannak már két-három ujjnyi, kilogramm súlyú jegyzőkönyveink is.

El is jutottunk már az igazság és méltányosság mezején a sok paragrafus-gyártás vétke miatt odáig, hogy tétlenül kell nézniünk olyan dolgokat, hogy a konventhez kiutalt államsegélyből, ahelyett hogy minden egyház megkapná a saját jogos részét (mert akárki akármit beszél az 1848. XX-ik törvénycikk ide céloz ám) fájdalom, ebből az államsegélyből szép járulékot kap

ma már egyik-másik alföldi nagy egyházunk, amelyiknek a nevét a „fényes“ epitheton ornans nélkül le sem tudják írni, amíg sok szegény egyházunk fillér segély nélkül maradt.

Szóval az a sok írka-firka, az a sok jegyzőkönyv nem sok üdvösséget hozott nekünk még azon a téren sem, ahol azt vártuk volna, az igazság, az egyenlőség, a méltányosság mezején.

Sok bába közt elvesz a gyermek, — mondja a példaszó. Sok betű közt elvesz az igazság, — mintha mondaná a mi esetünk.

Bizony, bizony magunkba kellene már szállnunk s egy kis terhet abból a sok írka-firkából le kellene emelni papjaink válláról. Jó lenne biz az reánk papokra nézve is, de jó lenne egyetemes anyaszentegyházunkra nézve is.

Igaza van dr. Veress István nagytiszteletű úrnak, hogy sok szép és nemes gondolat van eltemetve a csendes falusi parókhiák falai között. Eltemette azokat a szép és nemes gondolatokat a mai irodai methodus, az a nagy írka-firka tempó, ami fájdalom, ma egyik karakterisztikum a mi református egyházunknak.

Támasszuk fel hát azokat a szép és nemes gondolatokat.

Hiszen nem nehéz dolog ez. Csak egy kis belátás, csak egy kis jóakarát kell hozzá. Csak ne rójunk a papokra annyi sok irodai munkát, mindjárt feltámadnak azok a szép és nemes gondolatok. Mindjárt több jeles eikk, több jeles predikáció fog napvilágot látni egyházi lapjainkban, folyóiratainkban, mindjárt nagyobb lesz a világosság, több lesz az igazság anyaszentegyházunk falai között.

Baráth Imre.

Egyházfentartási alap.

Egyházkerületünk 1913. őszi gyűlésének jegyzőkönyve mellekletében jelent volt meg az egyházfentartási alap létesítése tárgyában javaslattétellel megbízott küldöttség jelentése. Ez a jelentés az esperesi kar véleményéhez képest az egyházmegyékhez adatott ki, az onnan érkezett javaslatokat Futó Zoltán agilis esperesünk dolgozta fel s a következő tartalmas jelentést készítette azokról:

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr!
Nagytiszteletű Esperesi Értekezlet!

Az egyházkerületi közgyűlés 586—1912. sz. végzésével az egyházfentartási alap létesítése ügyében kiküldött bizottságnak a ker. jegyzőkönyvben közölt munkálátát a 492—1913. sz. ker. végzés az egyes egyházakhoz tette le s felhívta az egyházmegyéket, hogy azok véleménye alapján tegyék meg észrevételeiket és javaslataikat; a 467—1913. sz. ker. végzés 22. pontja pedig kimondja, hogy ebben az ügyben az esperesi kar javaslatát várja.

Főtiszteletű és méltóságos püspök úr 1366—1915. sz. leiratával az egyházfentartási alapokra vonatkozó szabályrendelettervezetre beérkezett egyházmegyei véleményeket az esperesi értekezleten leendő referálás és javaslattétel végett nekem küldvén meg, ez ügyben a következőket van szerencsém előterjeszteni:

Beérkezett a következő egyházmegyék véleménye: Alsószabolcs, Békésbánát, Bihar, Debrecen, Érmellék, Felsőszabolcs, Hevesnagykunság, Máramaros-Ugocea, Szatmár.

Véleményt nem adtak: Bereg, Középszabolcs, Nagybánya, Nagykároly, Nagyszalonta.

A véleményt nyilvánított egyházmegyék az egyházfentartási alapok létesítését óhajtanának, szükségesnek, sőt az egyházkerület által kötelezőleg elrendelendőnek tartják, kivéve a máramaros—ugocsei egyházmegyét, mely elismeri ugyan, hogy ilyen alap létesítése minden egyház anyagi jólétét nagymértékben elősegítheti, de kijelenti, hogy mivel az egyházi törvény *expensis verbis* elő nem írja az egyházfentartási alap kötelező létesítését, az egyházkerületnek nincs törvényben előírt joga, mellyel erre az egyházakat önkormányzati jogaik sérelme nélkül kötelezhetné s ha joga volna is, igazságtalan lenne az azon kules szerinti megadóztatás, amelyet a javaslat kontemplál.

A tervezet megvalósítását több egyházmegye nehezen tartja keresztülvihetőnek. Legrészletesebb indokolással kifejti ezt az alsószabolcsi egyházmegye. Eszerint ennek útjában elsősorban az egyetemes adóalap áll, amelynek segélyt a legtöbb egyház élvezi, már pedig minden ilyen egyház normál-költségvetése akként állapított meg, hogy benne minden néven nevezendő bevétel szerepel s ezzel szemben a kiadási tételek oly minimálisan vannak megállapítva és szükségletül elismerve, hogy azok a felvett összegnél mindig többet igényelnek s így az egyházfentartási alapra adandó évi járulékot azok közé nem illeszthetik be. Így az egyházmegye véleménye szerint bármily kívánatos és áldásos az egyházfentartási alap, létesítését az egyházkerület csak abban az esetben rendelheti el kötelezőleg, ha a kötelezett évi járuléknak az egyház költségvetésébe való felvételét az adósegélyes egyházaknál az adóalap elismeri.

Nézetem szerint az egyházfentartási alapok kötelező létesítését joga van egyházkerületünknek elrendelni. Joga van kötelezni az olyan egyházakat, amelyek adósegélyt nem élveznek — tehát kiadásaikat vagyonukból, vagy hivaik áldozatkészségéből fedezni képesek —, hogy jövőjüket biztosítsák. Viszont elképzelhetetlen, hogy az az egyetemes konvent, mely az egyházak fenállását az adósegéllyel *jelenre* biztosítani szükségesnek tartja és egyes évenként fizetendő s a jelent szolgáló járulékoknak (adó, nyugdíj, közalapi járulék, e. m., e. ker. közigazgatási költség) felvételét a költségvetésben elismeri, elzárkózzék olyan, aránylag minimális és a fenti tételek

bármelyikével alig felérő rendes kiadási tétel elismerése elől, amely hivatva van a segélyezett egyházak *jövőjét* államsegély csökkenése, sőt elvonása esetére is biztosítani és remélhetőleg ez alapon a messze jövőben a segélyezett egyházak igényeit s ezzel az adósegélykiadásokat is apasztani.

Szerintem tehát a bizottsági javaslat erre vonatkozó része elfogadandó azzal, hogy az egyházkerület felír az egyetemes konventhez, hogy az adósegélyben részesülő egyházaknál az ezen célra megállapított összeget a költségvetés kiadási tétele közé beállítsa s annak összege arányában az illető egyházak évi segélyét emelje.

De mindenek előtt tisztázni kell az egyházfentartási alap rendeltetését, fejlesztését, kezelését. A rendeltetés nem lehet más, mint olyan folyton fejlődő alap létesítése, melynek végecélja, hogy belőle a hívek hozzájárulásának emelkedése nélkül, majd annak apasztásával, végre igénybevétele nélkül egyházaink a maguk és intézményeik fentartását, fejlesztését a jövőben biztosíthassák.

Hogy e cél elérhető legyen, meg kell teremteni az alapot s biztosítani annak gyarapítását, elrendelni, hogy az alap évi kamatjának, vagy jövedelmének bizonyos része a tőkéhez csatoltassék.

Önként következik most már az a kérdés, mik jöhetnek számba az alap megalkotásánál, fejlesztésénél, mint annak jövedelmi forrásai.

Én, Nt. Esperesi Értekezlet, ezeket a következőkben találom:

1. Az egyházak olyan régebbi alapjai és alapítványai, amelyek a jelzett célra adattak, vagy természetes és az alapítók akaratának, céljainak teljes méltatása mellett e célra jogosan felhasználhatók s lekötve nincsenek.

2. Egyesek e célra ezután adandó adományai, hagyományai, alapítványai.

3. Az egyházi törvényben e célra rendelt összegek.

4. Az egyházak évi számadási tiszta maradványának bizonyos része.

5. Az egyházaknak az egyházkerület végzése által megállapított s az adóalap által a költségvetésbe beállíthatókul elfogadott évi járuléka.

Ami már az 1. alattiakat illeti, ezekre vonatkozólag a bihari egyházmegye előterjesztése 3. pontjában annak kimondását javasolja, hogy „az egyházközségek régebbi egyházfentartási alap címet viselő tőkei vagy alapítványai a most létesítendő egyházfentartási alappal soha nem egyesíthetők; e tilalmat indokolja az, hogy a konvent az adósegélyek megállapításánál ezek évi kamattjövödelmét a legtöbb egyházközség költségvetésében közszükségleteinek fedezésére lekötötte“; a 7. pontban pedig ezek kimutatását is szükségtelennek tartja, mert régi alapoknak az újonnan létesítendő alapba való beolvastása eddig szabad rendelkezés alatt állván, nagy nehézségekkel járna, ha pedig megerősített alapítóleve-

lekkel bírnak, azok szabályszerű kezelése az egyházmegyék felügyelete alatt ugyis biztosítva van.

Szerintem azonban ez akadály nem lehet. A konvent, mihelyt az egyházfentartási alap megalkotásának jogosultságát és szükségét elismeri, az e célra rendelő alapok kamattjövödelmét is megengedheti törölni az egyház rendes költségvetésének bevételi rovatából. Viszont az egyházaknak s azok előterjesztései alapján az egyházmegyéknek módjuk lesz megállapítani, hogy a régi alapok és alapítványok közül melyek azok, amelyek már alapítólevéllel vagy megerősített egyházi határozatokkal más célokra lekötöttek. Hogy ezek a dolgok minden egyházban tisztázottassanak, minden egyházmegye utasítandó, hogy bekérje az egyházak jelentését összes alapjairól és alapítványairól, azok keletkezéséről, rendeltetéséről, az alapítólevelekkel együtt, azok alapján bírálja el és állapítsa meg az egyházak meghallgatása mellett, melyek azok közt a fenti célra lekötöttek, melyek egyesíthetők, melyek tartandók fent — bár hasonló rendeltetéssel — külön alapítvány gyanánt.

A 2. és 3. alattiak természetesen fordíthatók és fordítandók erre a célra és készséggel járulok a bihari egyházmegye javaslatához, amely szerint kimondandó, hogy a lekötöttség nélkül adott adományok és hagyományok szintén ehhez az alaphoz csatoltassanak.

A 4. pontnál a bihari egyházmegye javaslata az, hogy „ha a gondnoki pénztár évi számadása lényeges maradvánnyal záródik: ennek 25%-át a számadás vizsgálatakor a presbitérium az egyházfentartási alaphoz csatolja.“ — E javaslat szintén elfogadható.

Az 5. pontnál az eredeti bizottsági javaslat azt mondja, hogy az egyes egyházak évenként legalább következő összeget kötelesek az alap növelésére költségvetésükbe felvenni;

1000 lelken aluli egyházak	20 K.
1000—2000 lelket számláló egyházak .	30 K.
2000—3000 „ „ „	40 K.
4000—5000 „ „ „	50 K.
5000—10.000 „ „ „	60 K.
10,000 lelken felüli egyházak	100 K.

(A negyedik sorban valószínűleg 3000—5000 gondoltatott!)

E tervet a bihari és debreceni egyházmegye is elfogadja, a bihari azzal a különbséggel, hogy az 1—500 léleknél 10 koronát vesz fel s csak az 500—1000 léleknél 20 koronát. A felsőszabolesi egyházmegye évi 20 koronát vesz fel tervébe egyházankint, az érmelléki pedig azt mondja, hogy 500 lélekszámig 8, 1000-ig 6, 1000-en felül minden lélek után 2 fillér fizetessék. Ugyanezen egyházmegye az egyházfentartási alap fedezetül a perselypénzt jelöli ki, mely szükség szerint kiegészítendő.

Nézetem szerint egyik megoldás sem helyes. Sem

az eredeti indítványé, mely a 10.000 lelken felüli, bármilyen nagy lélekszámú egyháznál 100 koronát alapít meg — mert hiszen éppen a nagyobb egyházak jövőjének biztosítására, intézményeinek fentartására lényegesen nagyobb összeg szükséges és a nagy lélekszámú egyházak jobban is bírhatják a nagyobb összeg felretetését (pl. Debrecen, Hódmezővásárhely, Békés stb. nem 100 koronát tud felretenni). De az se volna igazságos, hogy az érnelleki indítvány szerint az egyházak lélekszáma szerint kis, szegény egyházban 8, nagyobbban 6, legnagyobbban 2 fillér legyen lélekszám szerint fizetendő. A leghelyesebb lélekszám szerint nemesak az anya- vagy fiókegyházak, de a esatoll szórványok hívei után is 2 fillért venni fel s feliratot intézni a konventhez, hogy az adósegélyes egyházaknál ennek a kiadások közé való felvételét ismerje el. Nem olyan nagy áldozatot igényel ez! Hiszen a Magyar birodalom területén, Horvát-Szlavonországokat is beleszámítva, az 1910. évi népszámlálás szerint 2.441.142 református van. Ez után 2 fillérjével esnék 48.822 K. 84 f. De hiszen nagy s adósegélyt nem élvező egyházaink hívei után a megfelelő összeg az adósegély-alapot ugysem terheli!

Az eként megteremtendő egyházfenntartási alapok *jövő fejlesztése* érdekében kívánatosnak tartom, hogy azok kamat- és egyéb jövedelmének egy része felhasználható legyen vagy általában az egyház közszükségleteinek fedezésére, vagy legalább bizonyos kütüzendő célokra. A jövedelem többi része azonban a tőkéhez esatolandó és pedig nézetem szerint 50 évig 50%, 50—75 évig 30%, 75—100 évig 20%, azontul mindig 10%.

Ami most már az egyházfenntartási alapoknak a bizottsági javaslatban tervezett központi kezelését s az egyházkerületi pénztárba leendő beszolgáltatását illeti — ez ellen az összes egyházmegye tiltakoznak s az autonómiára sérelmesnek tartják s praktikus szempontokból is kívánatosnak tartják, hogy ezeket az egyes egyházak kezeljék. Csupán az érnelleki egyházmegye javasolja az egyházmegyei pénztár által való kezelést.

Azt hiszem, kétségtelenül az egyes egyházak jogosultak az alapok kezelésére. Mindenesetre azonban szabályozni kell ezt. Kimondandó, hogy takarékpénztárba helyezésén kívül még milyen más gyümölcsösztetés engedtetik meg: milyen állampapírok vagy értékpapírokba fektethető az, milyen feltételek mellett fordítható ingatlan vételére, vagy adható kölcsön idegeneknek, vehető kölcsön az egyház által, de természetesen még ingatlanvételnél is a vett ingatlan egyházfenntartási alap maradna s jövedelme a fent kimondott elvek szerint használandó.

Az alapítólevelek készítését az egyházkerület végzései szabályozzák; hogy e célra szolgáló alkalmas szövegezésű alapítólevélminta készítettessék, akadályát nem látom, bár több egyházmegye ezt is feleslegesnek tartja.

Mindezek ismertetése után javaslatom ez:

I. Mondja ki az egyházkerületi gyűlés, hogy minden egyházat kötelez olyan folyton fejlesztendő egyházfenntartási alap létesítésére, melynek rendeltetése, hogy belőle az egyháznak és intézményeinek jövőben való fentartása és fejlesztése a hívek jelenlegi terheinek emelkedése nélkül, később lehetőleg csökkentésével, vagy éppen igénybevétele nélkül biztosíttassék.

II. Ez alap alkotására és növelésére fordítandók:

1. Az egyházak régebbi alapjaiból, alapítványjaiból azok, melyek egyenesen erre a célra adtak; természetük vagy az alapítók célzatának teljes méltatása mellett az egyházmegye által az egyházak meghallgatása mellett e célra rendeltetnek.

2. Egyesek e célra ezután adandó adományai, hagyományai, alapítványai.

3. Az egyházi törvényekben erre a célra rendelt összegek.

4. Az egyházak évi számadásai szerint tiszta évi maradványul kimutatott összeg 25%-a.

5. Az egyházak évi járuléka gyanánt az anyaegyházakban és hozzácsatolt községekben élő reformátusok száma után lélekszám szerint 2 fillér.

III. Az így alkotott és fejlesztendő alapot az egyes egyházak kezelik, arról külön számadást vezetnek, mely évenként az egyházmegye által megvizsgálandó s annak állása az e.-m. jegyzőkönyvben nyilvántartandó.

IV. Az egyházfenntartási alap elhelyezhető a következőképen:

a) takarékpénztárban,

b) állampapírokban, vagy egyházi hatóságok által elfogadhatónak jelzett értékpapírokban,

c) az egyházi hatóságok engedélye mellett ingatlanokban, melyeknek jövedelme az egyházfenntartási alap céljaira fordítandó,

d) jól biztosított és betáblázott kölcsönökben,

e) kölcsönvehető az egyházi hatóságok engedélye mellett az illető egyházak által a takarékpénztárban adott kamatok mellett.

V. Az egyházfenntartási alapok évi jövedelméből 50 évig 50%, 50—75 évig 30%, 75—100 évig 20%, azontul mindig 10% a tőkéhez esatolandó, a jövedelem többi része az egyház közszükségleteire évenként felhasználható.

VI. Az egyházfenntartási alap létesítésének határidejéül 1917 január 1. állapotatit meg; kötelezi az egyházkerület az egyházmegyéket, hogy erre az időre minden egyháznál tisztázzák a II. pont 1. alatt említett régi alapok és alapítványok közül erre a célra felhasználhatók ügyét.

VII. Tegyen előterjesztést az egyházkerület az egyetemes konventhez, hogy:

1. (a II. pont 5.) alatt említett járulékoknak az adósegélyes egyházaknál a költségvetésbe a kiadási tételek közé 1917-től leendő felvételét engedélyezze s

amennyiben ez az összeg a költségvetésben fedezetet nem talál, vele az illető egyházak évi adósegélyét 1917 január 1-től emelje fel;

2. határozza el, hogy az ilyen módon alkotott egyházfenntartási alapok jövedelme adósegélyes egyházaknál a költségvetés bevételi tételei közé nem állítandó be, vagy amennyiben mégis annak beállítását követelné, annak legalább az V. pontban megállapított 0%-a a kiadási tételek közt elismertetik.

VIII. Keresse meg az egyházkerület közgyűlése a testvéregyházkerületeket is, hogy az egyházfenntartási alap megteremtése s fejlesztése ügyében tegyék ezt a tervet magukévá, vagy tervezetet készítsenek s a konventhez hasonló előterjesztéseket tegyenek s hogy ez alapok alkotásának és fejlesztésének kérdése az 1917-ben összeülendő zsinaton az egyházi törvényekben is teljesen tisztáztassék.

Nagytiszteletű Esperesi Értekezlet! Hogy milyen fontos egyházaink fejlődésére az egyházfenntartási alap megalkotása, talán fölösleges hangsúlyoznom. A nehezedő viszonyok közt a hívek erejének, áldozatainak magasabb mérvű igénybevételére alapozni nem igen lehet, az egyházak szükségai és kiadásai pedig folyton szaporodnak. Az adósegély ezek emelkedését aligha bírhatja, sőt nemcsak az lehetséges, hogy elégtelen lesz azok kielégítésére, de a helyzet olyan változása sincs kizárva, melyben az ennek alapjául szolgáló államsegély csökken, vagy elvonatik. Ekkor a ma már segélyekre berendezkedett egyházak tagjainál az adóteher jelentékeny, itt-ott többszörös emelése esetén olyan romlástól, omlástól kell tartanunk, mely sok egyházunk életét veszélyezteti.

Ezzel a jövővel szemben fel kell készülnünk, hogy gondoskodjunk jövő fenmaradásáról amaz egyházaknak és intézményeknek, melyeket apáink annyi nyomorgás közt alkottak, megtartottak, amelynek fejlesztéséért, jövőjének biztosításáért a magunk lelkiismerete, híveink és Isten előtt felelősek vagyunk. Hitem szerint a mostani idő alkalmas a megmozdulásra; meggyőződésem szerint bizton várhatjuk az államkormány támogatását is, amely épen e szomorú időkben kétszeresen tudatára jutott annak, hogy a magyar református egyházak a magyarság erősítése, a magyar állameszme fejlesztése szempontjából milyen erősségek s hogy azok jövőjének biztosítása épen azért az államnak is érdeke és kötelessége.

Midőn javaslatomat elfogadásra ajánlom, vagyok

tisztelettel:

Futó Zoltán,
békésbányai ref. esperes.

Két indítvány.*

I.

Az egyetemes konvent a lelkészi özvegyek és árvák segélyét a f. évre 20%-kal fölemelte, a következő évekre pedig a végrehajtó-bizottságtól kér javaslatot. Tehát ez a fölemelés ideiglenes, mintegy drágasági pótlék, csak erre az évre szól s ha esetleg a végrehajtó-bizottság ennek további folyósítására nem talál alapot, ki biztosítja a segélyezetteket, hogy a jövő évben megemélhetnek 600 K-ból, mikor a mostani kivételes 720 K is alig menti meg az éhenhalástól a vagyontalan özvegyeket. A faluvégi sárkunyhóban lakó cigányasszony hadbavonult férje után napi 1 K 40 fillér segélyben részesül, ami egész évben 511 K s ezen kívül a mai napszám mellett még többet megkereshet. Lelkészi önértetünk és hivatali méltóságunk kell, hogy teljes erővel tiltakozzék özvegyeink és árváink ily szégyenletesen csekély segélyezése ellen. Ezzel azonban nem elégítjük ki jogos igényeiket, valamint azzal sem, ha egész évben erről cikkezünk az egyházi lapokban. Itt tenni kell! Itt a túlzott igényeknek a jogos igények korlátai közé szorításával magának a lelkészi karnak kell elsősorban meghozni az áldozatot!

Általános elvül kell, mint erkölcsi kötelességet elfogadni minden munkabíró, vagyonos és segédlelkészszel rendelkező lelkésznek, hogy kényelmi szempontból nem megy senki nyugdíjba 40 évi szolgálatának letelte után sem. A kötelezettség és jogosultság szempontjából nem tartom azért eltörölendőnek a VII. t.-c. 10. §-ának b) pontját; sokkal nagyobb morális erőt kell bárkinek föltételeznie a lelkészi karban, semhogy ilyen kényszerítő korlátok megszegényítő felállítására is gondolhassunk. Törvénnyel, szabályzattal, vagy konventi határozattal állapíttassék meg, hogy a teljes nyugdíjjogosultságot elért, de tovább szolgáló lelkésznek felszabadult nyugdíja fordíttassék teljes összegében az özvegyek és árvák segélyének fölemelésére, még pedig, hogy a patriotizmus is befolyásolja a lelkészek elhatározását, az így felszabadult nyugdíj összegé mindíg az illető egyházmegyének adassék ki felosztásra.

Továbbá a 4%-os késedelmi kamat emeltessék fel 6%-ra; ez a 2%-os emelés míg az egyesekre nézve csekély megterhelhetőség, addig a nyugdíjintézetnek szép nyereség, mert természetes dolog, hogy ha én csak 8—10%-os kölcsönt tudok magamnak szerezni, szivebben veszem igénybe a nyugdíjintézettől akár a 4, akár a 6%-os kölcsönzámbe menő fél éves haladékat.

Ez emelés annyival is inkább indokolható, mivel most már a régi lelkészek sok évre visszamenőleg felszámított nyugdíjintézeti járulékaiknak kamatai nem szerepelnek.

*) Tér szüke miatt maradt ki a múlt számból. Szerk.

Végül van szerencsém még egy forrást feltárni, melyre legnagyobb mértékben vonatkozik a túlzott igények fent említett lefokozása. Református egyházunk lelkészei a magas kormány jóvoltából az 1913. évi XXXVIII. t.-c. rendelkezéseitől eltérően olyan kedvezményekben részesültek, amilyennel egyetlen másik felekezet lelkészei sem díszkedhetnek, amikor a javadalom mértékére tekintet nélkül élvezik a korpótlékokat. — Nem mondom én, hogy lelkésztársaim mondjanak le a 3000 korona hivatalos fizetésen felül járó korpótlékról a nyugdíjintézet javára; jól tudom, hogy a családalapító s honpolgárokat nevelő református lelkészek több segítségre tarthatnak számat a kormány részéről, mint a magános életet folytató s bőséges stóla- és misejövdelemmel rendelkező római katolikus lelkészek. Hivatkozhatnak nagyobb jövdelemmel bíró lelkésztársaim egyházi törvényeinkre, melyek 3600 koronában állapítják meg a korpótlékkal kiegészített fizetés minimumát, sőt hivatkozhatnak a nyugdíjintézeti VIII. t.-c. 9. §-ára is, mely 4000 koronában szabja meg a nyugdíj összegének maximumát, s végül a 4000 korona nyugdíjat élvező lelkésszel szemben — ki azon már rendszerint túl lehet — hivatkozhatnak a gyermeknevelés költségeire is, melyre az állam tisztviselőinek 2—600 kor. családi pótlékot ad. Tehát mindezeket vegyük figyelembe; állapítsuk meg a lelkészi fizetés elérhető maximumát ott, ahol az egyházközségi forrásból nem hárja túl azt a mértéket, vagyis ott, ahol az a javadalom mértékére való tekintet nélkül folyósított korpótlékok útján elérhető: 4000, 4200, 4400 és 4600 koronában aszerint, amint valakire nem hárul a gyermeknevelés feladata, vagy 1—2—3, esetleg több gyermekkel kell nevelnie, taníttatnia. — Szóval nagy jövdelmű lelkésztársaink hivatalos értékelésben megállapított fizetésüknek korpótlékok útján való kiegészítését csak a fenti összegekig vegyük igénybe, s az így felszabadult korpótlék-többletről szíveskedjenek lemondani a nyugdíjintézet javára, mely összeg ismét ne tökéletesre, hanem az özvegyek és árvák segélyének fölemelésére fordíttassék.

Ezek alapján indítványozom, mondja ki határozatlanilag az egyházmegyei közgyűlés, hogy a lelkészi özvegyek és árvák tisztességes segélyezése ügyében minden tőle telhetőt megtesz, s ilyen értelemben átír a többi egyházmegyékhez is, hogy hasonló értelmű határozatokat hozzanak, ú. m.:

1. megállapítatik minden lelkésznek erkölcsi kötelességül, hogy kényelmi szempontból nem megy nyugdíjba, s egyszersmind felterjesztést intéz egyházmegyei közgyűlésünk a felsőbb egyházi hatóságok útján a nyugdíjtörvénynek (esetleg ügyrendnek) olyan módosítása iránt, hogy a teljes nyugdíjjogosultságot elért tovább szolgáló lelkészek felszabadult nyugdíja az illető egyház-

megyéjében lelkészi özvegyek és árvák segélyének fölemelésére fordíttassék;

2. ugyancsak a nyugdíjtörvénynek olyan módosítása iránt intéz felterjesztést egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a 4%-os késedelmi kamat 6%-ra emeltesék fel az özvegyek és árvák segélyének emelése céljából; s végül

3. egyházmegyei közgyűlésünk addig is, míg az özvegyek és árvák tisztességes ellátásáról más úton történhetik gondoskodás, a korpótlékok útján elérhető fizetés maximumát 3 családi pótlék figyelembe vételével 4000, 4200, 4400 s 4600 K-ban állapítja meg, s felkéri az illető lelkészeket, tartsák erkölcsi kötelességöknek, hogy az ilyen értelemben részökre kiutalt korpótlék-többletről ugyancsak a lelkészi özvegyek és árvák ellátása céljaira mondjanak le.

II.

Az adósegélyezés 10 évi első cyklusa az 1917-ik évben lejár. 1918. év január 1-én új cyklus kezdődik a mostani szükségleteknek és a zsinat által módosítandó törvényeknek megfelelően készítendő normális költségvetés alapján. Ebből kifolyólag indítványozom, hasson oda az egyházmegyei közgyűlés a fokozatos egyházi hatóságok útján, hogy az 1917. évi zsinaton módosítandó egyházi törvényekben mint rendes egyházi adó által fedezendő szükségletek vétessenek fel: 1. a rendes-, hitoktató lelkészek, énekezők és tanítók részére megfelelő családi pótlék; 2. a kántortanítók részére legalább 240 K külön kántori tiszteletdíj mindenütt, ahol eddig az nem volt biztosítható az 1913. évi XVI. t.-c. 25. §-a miatt, mely szerint „ha az iskola fenntartó által részére biztosított tanítói fizetés 1000 K-nál kevesebb, a tanítói és kántori járandóságok 1000 K erejéig együttvéve tanítói fizetésnek számítandók”; 3. az igazgató-tanító részére — ahol az állás szervezve van — 200 K igazgatói tiszteletdíj.

Ezek mint rendes szükségletek felvételén a normális költségvetésbe, tekintet nélkül arra, hogy az előző 5 évi költségvetésekben és számadásokban szerepeltek-e vagy nem, adócsökkentési segélyből nyerjenek kielégítést, amennyiben azoknak az egyházközségek a rendes adókules életbeléptetése mellett nem tudnak megfelelni.

Józsefháza, 1915 július 1.

Miszi Mihály.

IRODALOM.

— A debreceni ref. főgimnázium értesítője az 1814—15. isk. évről. Közli: Karai Sándor igazgató. Ez értesítőt, mint a tiszántúli egyházkerület központi főgimnáziumának évenkénti beszámolóját s kollégiumunk egyik integráns alkotó részének a működéséről szóló

jelentését különös örömmel lapoztuk át. A beszámoló adat csoportosításaiból mindenütt azt az örvendetes megnyugvást szereztük, hogy ez intézmény erőfeljesen gyarapszik, fejlődik s kiváló tanári karának céltudatos vezetése s az egyházkerület bölcs irányítása mellett már ma is vitathatatlanul úgy tekinthető, mint az ország egyik legelső középiskolája. A szomorú emlékezés sorai nyitják meg az 1914—15. évi hadi értesítőt dr. U. Szabó Gyula tanár hősi halála felett, kinek emlékezetét a kollégium oratóriumában tartott gyászünnepelely keretében (1914 nov. 14.) egyik kartársának, Petzkó Ernő dr.-nak elmondott tartalmas szép beszéde is megörökíti. Majd az igazgató meleg búcsúja következik, melyet az isk. év vége felé hadi szolgálatra besorozott ifjak kibúcsúzásakor a tanárkar nevében és jelenlétében intézett hozzájuk. Az isk. évnek a hadi események által sokszorosan befolyásolt menetéből kiragadjuk a köv. adatokat: Az intézet nyolc tanárát hívta el szolgálatra a honvédelem szent ügye, közülök egy, a kiváló képzetű, szép reményekre jogosító, erős pedagógiai érzékű, ember- és barátként egyaránt igen szeretett Szabó Gyula dr. a galíciai haretéren az októberi harcokban hősi halált halt. Áldozata legyen áldásos s tanítványai, az intézet és az egész magyar haza életére megtermékenyítő. Egy másik tanár, Tarnói K. Przemysl elestekor hadifogságba került dr. Trocsányi B. intézeti orvossal együtt. A megfogvatkozott tanári státusra a behívások folytán fokozott munka várt, amelyet szerencsés kézzel és bölcs beosztással úgy végzett el, hogy az intézet két nyugalmazott tanárát is felkérte óraadásra s az alsóbb osztályok párhuzamos egymásmellettiségét ez évre megszüntette. Majd a Csűrös Ferenc dr. kulturtanácsossá választása után tanszéke teendői elvégzésére dr. Mitrovics Gyula könyvtárigazgatót és tanárképző intézeti igazgatót kérte fel. Az intézet internátusát a katonai hátság kórházi célokra foglalván le, a tanárkar csak korlátolt számú ifjút vehetett fel bentlakásra s így igen megnövekedett a magántanulók száma. A szünidők megrövidítésével kipótolta a tanári kar azt az idővesztést, amit a járvány következtében elrendelt kényszerű szüneteltetés okozott. A hazafias szellem ápolására kiváló gond fordítottatott s az ifjak lelkesedését és érzékét a nagy idők tanúságai iránt fejleszteni óhajtván, *Gyóni Géza*: Lengyel mezőkön c. szép verses kötetéből 70 darab jutalomkönyvet osztott ki a tanári kar. Az ifjúság áldozatkészsége a hadi célokra történt több rendbeli gyűjtésben és szép számú hadikölesön-kötvényjegyzésében nyilvánult meg. Szép eredménnyel működött az ifjúsági önképzőkör s a *S. Szabó József* vezetése alatt álló ifjúsági gyülekezet is, mely tagjai körében a vallásos és erkölcsi szellemet ápolta és erősítette. Általában az intézet szellem-erkölcsi élete és működése a legteljesebb megelégedést kelti minden figyelmes szemlélőnél. Kívánjuk is, hogy kollégiumunk méltó büszkesége, az új

épületben régi erővel és tradícióval működő debreceni ref. főgimnázium fejlődjék, gyarapodjék és viragozzék egyházunk, közművelődésünk és hazánk dicsőségére!

— **Nehéz órák. Imádságok háborús időben otthoni használatra.** Írta: *Kollonay László*, ref. s. lelkész. *Ára 20 fillér.* 16 oldalon reggeli és esteli imádságok e. alatt 6 imádságot tartalmaz e kis füzet, végén az úri imádsággal. Szerző gyülekezete tagjainak írta otthoni esendes elmélkedésre, de elmondhatók kevés változtatással templomi szöszéken is. Bensőség, alázatosság, bibliai szellem és szép nyelv jellemzi az imák mindenikét, miért is a füzetet jótékony céljára való tekintettel is (jövedelme a kömörői illetőségű katonák neveit megörökítő emléktábla költségeinek fedezésére fordítatik) az érdeklődők szíves figyelmébe ajánljuk. **Vd.**

— **A nagyváradi ref. tanítónőképző-intézet X. értesítője az 1914—15 isk. évről.** Szerkeszti és közli: *Nagy Vilmos* igazgató. 1915. Legelőször közli az iskolai év történetére vonatkozó adatokat, amelyek a háború által az intézet életében előidéztet változásokat is tartalmazzák. Majd kivonatot nyújt a fontosabb főhatósági rendeletekből. Külön szakasz tárgyalja az intézet állapotát, az intézet működését, a képesítő vizsgálatokat s a tanítónőképzővel kapcsolatos elemi népiskola isk. éve lefolyását. Örömmel regisztráljuk az értesítő adataiból a vallásos nevelésre fordított nagy gondosságot, mely éppen a leány növendékeknél elsőrendű fontosságú, továbbá az igazgató vezetése alatt az isk. év 2-ik felére 3—4 éves növendékek részére létesített pedagógiai szemináriumot, mely már felsorolt tárgyai alapján is igen szép eredményeket teremhetett. Kívánatos volna, hogy e szeminárium, ha a viszonyok engedik, állandósuljon, esetleg egy önképző körrel hozassék szerves kapcsolatba. Általában az értesítő adatai úgy a tanárkar nemes buzgóságáról, mint a növendékek komoly szorgalmáról és szép előhaladásáról a legörvendetesebb képet nyújtják. Az értesítőt a jövő isk. évre szóló felvételi tudnivalók közlése zárja be.

— **A debreceni állami főreáliskola negyvenketedik értesítője az 1914—15. iskolai évről.** Összeállította: *Kardos Albert* igazgató. Debrecen. 1915. Az igazgató szép évzáró beszédével kezdődik az értesítő, melyből azt az örvendetes adatot nyerjük, hogy az intézet növendékei és tanárai erős harcéri részesedése dacára sem esett el közülök eddig még senki a hősi ügy szolgálatában. Az iskola és a világháború közötti kölesönhatást szemlélteti a köv. fejezet, melynek adataiból kiemeljük a tanári kar egyes tagjainak a hadisegélyezés munkájában való igen kiváló részesedését. Az iskola a hadikölesönre 32,450 kor-t, a növendékek saját gyűjtésükből 200 koronát jegyeztek s egyéb tekintetben is kivette részét az intézet a társadalmi háborús tevékenedésből. Az iskolai év lefolyását szemléltető adatok

a szakavatott, gondos vezetést, tanárok és tanulók egyforma nemes buzgólkodását mutatják, mellyel a rendkívüli időt is a komoly munka végzésére kihasználni törekedtek.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3482—1915.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Ez úton hívom fel szíves figyelmét a dr. Szántó Menyhért min. tanácsosnak a Társadalmi Múzeum igazgatójának (Budapest, IV., Mária Valéria-utca 13.) a konventi elnökség elé terjesztett amaz ajánlatára, mely szerint a vezetése alatt álló Társadalmi Múzeum a legnagyobb készséggel megy az egész református lelkészi karnak segítségére és támogatására mindazokban a nép közegészségügyi viszonyait illető kérdésekben, amelyek a nemzet megtartására és egészséges nevelésére, különösen pedig a tuberkulózis és az alkoholizmus ellen való küzdelemre vonatkoznak és szívesen látja el úgy a teendők felőli tájékoztatással, mint vetítő képek útján való szemléltetési eszközökkel, előadásokhoz vagy felolvasásokhoz szükséges füzetekkel és a higienikus berendezéseket feltüntető fényképekkel.

Midőn fentieket a bölcs vezetése alatti lelkészi és tanítói karok szíves figyelmébe ismételtelen ajánlom, atyafiságos szeretettel vagyok:

Debrecen, 1915 július hó 22-én.

Püspök helyett

Kiss Ferenc,

egyh. ker. f. j. z.

KÜLÖNFÉLEK.

— **Gyászhir.** Még be sem hegedt a seb, melyet Biki Ferenc esperes barátunk szíven a halál ejtett, már is újabb csapás sújtotta fájdalmas lelkét: leánya Ida. Rátz Lajos lelkész neje folyó hó 13-án elhunyt. A család a következő gyászjelentést adta ki: „Ismét értesítjük jó barátainkat és ismerőseinket, kik fájóbbá lett nehéz bánatunkban őszintén résztvesznek, hogy a jó édes anya, a hű feleség, a szeretett gyermek és rokon: Biki Ida férjezett Rátz Lajos lelkészné, f. hó 13-ikán, délelőtt 11 órakor sok és kínos szenvedés után elhunyt. Folyó hó 15-ikén, délután 3 órakor helyezzük csendes síri álmra a helybeli ref. temetőbe. Legyen neki könnyű a sír hantja! Nagyszöllös, 1915 július hó 13-án. Férje: Rátz Lajos fülesdi ref. lelkész. Gyermekai: Lilike és Iduska. Szülei: Biki Ferenc, Kemény Ida. Testvérei: Biki Juliána, férj. Tusa Menyhért lelkészné. Biki Zoltán, Biki Jenő. Anyósa: öz. Rátz Lajosné. Sógora és sógornői: öz. Kemény Sándorné, Kemény László és neje Kemény Eszter és férje Kemény Sárika és férje Rátz Miklós, Rátz Mariska“. A boldog feltámadás reménye alatt pihenjen csendesen a békés sír ölen.

— **Lelkésziktatás.** Június hó 27-én iktatta be ifjú lelkészét, Porzsolt Lajost a tiszabeszédői és győröcskei református egyház. Édes apja Néhai Porzsolt Károly 53 évig munkálkodott szeretett gyülekezetének boldogulásán, mielőtt visszaadta volna lelkét annak, aki adta volt. Édes apja örökébe lépett a fiú. Négy esztendeig volt segítőtársa öregségében édes atyjának, kinek halála után egyhangú meghívás útján választotta meg lelkészévé a gyülekezet. Ifj. Gürömbey Péter egyh.-megyei főjegyző, mándoki lelkész iktatta be szép szavak kíséretében új állásába. Azután az ifjú lelkész ecsetelte jó szónoki készséggel reá váró feladatát, amelynek hűségesen meg akar felelni. A szép és nagyszámu közönségen kívül jelen volt még Porzsolt Ádám egyh.-megyei tanácsbíró, tiszaszentmártoni lelkész és Nagy László mezőladányi lelkész. Mindnyájan igaz szívvvel osztozunk a gyülekezet örömeiben s Isten áldó kegyelmét kérjük az ifjú lelkész munkájára.

— **Paróchiacsere.** A „Mezőtúr és Vidéke“-ből olvassuk, hogy a mezőtúri lelkész, Murányi János paróchiát kíván cserélni Marjay Károly budafoki lelkészszel. A lap közlése szerint a presbitérium egyhangúlag hozzájárult a cseréhez. Murányi János nem is nagyon rég lelkésze Mezőtúrnak. Budafokról pedig úgy látjuk, hogy 1912-ben nem is szervezkedett még önálló anyaegyházzá. Ha valóra válik a csere: szívesen üdvözlőjük a testvér egyházkerületből jövő lelkészt s áldás kívánásával kísérjük a távoztát.

— **Fendkívüli közgyűlést** tartott a dunamelléki egyházkerület még július 8-án. A közgyűlés tárgya a dr. Baksay Sándor b. e. püspök halálának bejelentése s a püspöki méltóságnak betöltése érdekében tett intézkedés volt. Az új püspökre a szavazatokat augusztus 10-ig kell beadni. A püspöki iroda egyelőre Kunszentmiklóson marad, a teendőket Ádám Kálmán esperes és Petri Elek főjegyző látja el. A közgyűlés végeztével értekezlet volt, melyen egyhangúlag Petri Eleket jelölték a püspökségre. A jelek úgy mutatják, hogy a választás egyhangú lesz. A szavazatok eredményének bejelentése s az új püspök beiktatása az őszi egyházkerületi közgyűlésen fog megtörténni.

— **Magyar bibliatársulat.** Az Evangélikus Lap 29-ik száma vezető cikkben foglalkozik a magyar bibliatársulat ügyével. A helyzetet fájdalmasan írja le a következő sorokban: Minden különösebb keserűség és szemrehányás nélkül körülbelől megállapíthatjuk, hogy a terv holt pontra jutott. Az eszmét felvetették. Írtak róla egy pár cikket, mondottak egy pár beszédet s ezzel jó magyar egyházi szokás szerint egy évre eleget tett mindenki a kötelességének. A kezdeményezésnek legfeljebb még az az eredménye lett, hogy a magyar bibliatársulat ügye egy bizottság, vagy egy-két irodalmi társaság gondjaira bízott, amelynek hivatalos lassúsága a legbiztosabb garancia arra nézve, hogy a magyar bibliatársulatot vagy jó későn fogják megcsinálni, vagy pedig akkor, amikor már senkinek nem lesz szüksége reá. — A tartalmas cikket *Szimonides Lajos* írta. Sok figyelemre való gondolatot vet fel. Ideje volna jó magunknak is újból foglalkozni ezzel a fontos ügygel. Más-ként a leányzó nemcsak alszik, hanem meg talál halni.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak a maguk, valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejtethetlen jó édes anya, nagyanya, rokon és jó barát nő nagytiszteletű Nagy Sándorné szül. Miklóssy Terézia, ágyai ref. lelkész özvegye, folyó évi július hó 11-én este 1/27 órakor, életének 65-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 13-án délután 6 órakor fognak a Török Gábor-utca 2. számú gyászházából a református egyház szertartásai szerint tartandó ima után a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Áldás és béke poraira! Arad, 1915 július hó 11-én. Nagy Margit férj. Szokolay Pálné, Nagy Sándor, Nagy Teréz férj. Nagy Zoltánné, özv. Kálmán Béláné szül. Nagy Ilonka, Nagy Emma férj. Balassa Károlyné, gyermekei. Szokolay Pál, Nagy Zoltán, Balassa Károly, vejei. Nagy Sándorné szül. Korom Margit, menyje. Számos unokái és az összes rokonság.

— **A debreceni református diakonissza-otthon** és annak hadikórháza részére újabban adakoztak: Nagy Márton (Szerep) 8 kor. 30 fillér. Derecskéről: Iklódi Józsefné 2 K, Békási Sándor 1 K, Oláh Sándorné 2 K, Szolnok Imréné 2 K, ifj. özv. Szabó Gáborné 2 K, Mészáros Jánosné 10 K, Kovács Eszter 1 K, Mogyoróssy Sándor 3 K, Mehrbrod Tivadar 10 K, özv. gróf Degenfeld Gusztávné 50 korona. F. Varga Lajos (Nagy-rábé) 13 K. N. N. (Debrecen) 10 K. Gereben Károly 2 K. Özv. gróf Degenfeld Gusztávné 200 K. Szalacsi ref. iskolás gyermekek 56 K 60 f. Bor János (Hajdúszoboszló) 10 K. Szabó Albertné élelmiszer. Vadon Béla (Derecske) élelmiszer. Nagybecskerek ref. nőegylet 30 pár papucs. Kántor Ida ruhanemű. Gereben Károly élelmiszer, cigareta,

— **Sajtóhibaigazítás.** Fatális sajtóhibát hagyunk lapunk 29-ik számában a 455. oldalon. Ugyanis az első hasáb alulról számított 3-ik sorában „ma” helyett ez áll, hogy „nem”. Minden olvasónk könyv nélkül ismeri a 178-ik dícséret 8-ik versét, s így helyreigazítás nélkül is észrevehette, hogy mi a kiigazítandó.

— **Adósegély.** A főtiszteletű és méltóságos egycemes konvent legutóbbi ülésében a következő adósegélyeket szavazta meg: I. *Békésbányai egyházmegye:* Dunaszentilona 48 K. Kevevára részére az e. m. pénztárnak (Nagykikinda) 2360 K 75 f. Módoscsávós — K — f. Nagybecskerek 304 K. Nagylak 804 K 17 f. Nagymajlát 87 K 84 f. Szigetfalu 102 K. Vésztő 380 K. Búziásfürdő 288 K. Kétegyháza 236 K. Törökbecse—Aracs 144 K. Összesen: 4754 K 76 f. — II. *Beregi egyházmegye:* Asztély 1869 K 42 f. Izsnyéte 577 K 15 f. Nagymuzsaly 272 K 28 f. Tiszakerceseny 144 K. Összesen: 2862 K 85 f. — III. *Bihari egyházmegye:* Biharkeresztes 639 K. Csökmő 530 K. Darvas 47 K. Pelbárhida 32 K. Pusztáujlak 387 K 50 fill. Váradles 184 K 32 f. Berettyószentmárton 812 K. Összesen: 2631 K 82 f. — IV. *Debreceni egyházmegye:* Sárrétudvari 1000 K. Hosszúpályi 1520 K. Összesen: 2520 K. — *Érmelléki egyházmegye:* Érköbölkút 466 K 66 f. Székelyhid 1080 K. Margitta 908 K. Összesen:

2454 K 66 f. — VI. *Felsőszabolcsi egyházmegye:* Nyirtass 220 K. Benk 460 K. Fényeslitke 2404 K. Székely 2212 K. Tornyospálca 2208 K. Tuzsér 1176 K. Összesen: 8680 K. — VII. *Középszabolcsi egyházmegye:* Balkány 270 K. Nyírtura 1253 K 33 f. Ófehértó 1000 K. Rohod 128 K 32 f. Nyirkéres 1656 K. Összesen: 4307 K 65 f. — VIII. *Hevesnagykunsági egyházmegye:* Bucsatelep 1916 K. Összesen 1916 K. — IX. *Máramarosugocsi egyházmegye:* Tiszapéterfalva 258 K. Halmi 1972 K. Királyháza 392 K. Nagyszöllős 2840 K. Összesen 5462 K. — X. *Nagybányai egyházmegye:* Adorján 138 K. Kiskolcs 292 K. Összesen: 430 K. — XI. *Nagyszalontai egyházmegye:* Köröstárkány 2350 K. Magyararmete 248 K. Összesen: 2598 K. — XII. *Szatmári egyházmegye:* Atya 720 K. Győrtelek 2193 K 80 f. Összesen: 2913 K 80 f. Teljes összeg: 41,531 K 54 f. — Felkérem a segélyben részesülő egyházközségeket, hogy a konventi irodától már rég szétküldött nyugtálapokat aláírni s az 1910. évi 15. sz. a. kelt egyházkerületi rendelkezés 3-ik pontja értelmében a kezeléssel megbízott egyházmegyei pénztárnok úrhoz beküldeni szíveskedjenek. A hiány nélkül összegyűlt nyugtákat egyszerre kérem beküldeni az egyházmegyei pénztáraktól. Remélhető, hogy a fedezet, mely még *maig* nem érkezett meg az egyházkerületi pénztárhoz, a nyugták megérkezése idejére szintén itt lesz. Debrecen, 1915 júl. 23. *Rózsa Sándor*, egyházker. pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek.

V. G. V-ly. Ilyen vitát provokálni nem szerencsés. Tessék reá mutatni Ján. 8., 6. és Luk. 4., 16. és köv. verseire, ezzel el lesz intézve a kérdés. Egyébként bővebb tájékozásra ajánljuk *dr. Erdős József* „Újszövetségi Bevezető” című művét, mely a parochiális könyvtárban bizonyosan meg van. Ennek a jeles műnek 577. és következő oldalain a szerző tüzetesen foglalkozik a kérdéssel. A szerkesztőhöz intézett interpellációt a vett alakban nem közölhetjük.

Vállaji. Magánlevelet irtunk.

Háborús prédikációk, Imák. Már volt alkalmunk jelezni, hogy a szerkesztőség fiókjában sok ilyen, különben jeles dolgozat gyűlt össze. Épen azért t. munkatársainktól egyéb tartalmú költeményeket kérünk. Rajta leszünk azonban, hogy a készletre a lehetőségig sort kerítsünk.

T. L. Várjuk a még hiányzó és kért információt.

M. M. J-za. Levelünkben kifejezett szándékunk ellenére mégis közrebocsátottuk a két cikket, bár a L. E. lapjában már megjelent. A téma közérdekű. Szólanak hozzá mások is.

Dr. B. Zs. B-t. A választ, megfelelő kommentárral jövő számunk hozhatja.

F. Z. Sz-s. Köszönet a szíves figyelemért.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

— Előfizetőink és hirdetőink figyelmét felhívjuk, hogy minden, a kiadóhivatalt érintő levelezések, reklamációk, hirdetés-feladás stb. kifejezetten Nagy László kiadóhivatali intéző Debrecen, városi nyomda címre küldendő.

Pályázat.

A büdöskertvárosi ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett III. és VI. számú tanítói állásokra. Mindkét állás javadalma 1240—1240 kor. készpénz egészben az egyház pénztárából havi előleges részletekben s 200—300 kor. lakbér évnegyedenként előre fizetve. Törvényes államszegély a megfelelő fokozatokban.

Kötelesség: mindkét állásnál egy, esetleg két osztály vezetése s lelkész és kántor akadályoztatása esetén azok helyettesítése. Pályázati kérvények ref. lelkészi hivatalhoz aug. 11-ig adandók be. Személyes megjelenés kívánatos. Állás szept. 1-én elfoglalandó.

Büdöskertváros, 1915 július 18.

Bálint István,
ref. lelkész.

Pályázati hirdetés.

A szatmár-görbedi tanító hős halála következtében megüresült ref. előkönyörgő-kántortanítói állásra pályázat hirdettetik augusztus 8-iki határidővel. Javadalom: lakás kerttel, hat vékás külső földdel; 12 köblös szántóföld, adóját az egyház fizeti. 5 köblös rét. Jelenleg 10 drb. marhára legelő. Pénz az egyháztól 546 K. Stóla ének-szós halott után egy, predikációs után két korona. Államszegély 1230 koronáig 837 korona. Kötelessége: hat osztályú mindennapi és ismétlő iskola tanítása, ifjúsági énekkar szervezése, vezetése. Vasárnap délelőtt predikációval, délután s hétköznap könyörgéssel istentisztelet végzése. Kántori, esetleg orgonista teendők teljesítése. Egyházi jegyzőség. Akadályoztatás esetén a lelkésznek az anyaegyházban való helyettesítése. Személyes megjelenés saját költségen — egyenest Görbedre menve — előnyt nyújt. Kérvények szabályszerű okmányokkal, esperesileg megerősített szolgálati bizonyítványokkal felszerelve alulírottához küldendő.

Az állás 1915 szept. 1-én foglalandó el.

Aranyosmeggyes, 1915 július 4.

Szabó József,
ref. lelkész.

Debrecen az. kir. város könyvnyomda-vállalata.

598—1915. vh. sz.

Árverési hirdetmény.

Dr. Deák Sándor debreceni ügyvéd által képviselt Schenk József végrehajtnak Gyenes Antal és neje végrehajtást szenvedő elleni 1500 korona tőke, ennek 1915. év január hó 1. napjától járó 6% kamata és eddig összesen 276 kor. 84 f perköltség erejéig, amennyiben a követelésre időközben részfizetés történt, annak betudásával, a debreceni kir. járásbiróság 1915—7934. sz. kiküldő végzése folytán a végrehajtást szenvedőnél 1915. évi június hó 25-én bíróilag lefoglalt és 1169 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltet. én, — a felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek, Debrecenben, Miklós-utca 29. szám alatt leendő megtartására 1915. évi július hó 31. napjának d. e. 9 óráját tűzöm ki, amikor a foglalás alatt levő bútorok és egyéb ingóságok, a legtöbbet ígérőnek, készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Debrecen, 1915 július hó 20.

Gáll Vilmos,
kir. bírósági végrehajtó.

Foncière, Pesti biztosító-intézet

Alapított 1864-ben.

Központi székhely: Budapest, V., Sas-utca 10. sz.

Készpénzben befizetett részvénytőke	4.000.000 korona
A nyereség és díjtartalékok az évi díjbevételekkel együtt mintegy	70.075.300 koronára,
az intézet összes biztosítéka tehát mintegy	74.075.300 koronára
rúgnak.	
50 évi fennállása óta kártérítések fejében fizetett az intézet:	
az elemi kárbiztosítási ágazatokban	278.818.768 kor.
az életbiztosítási ágazatban	43.972.292 kor.
a baleset és szavatossági biztosítási ágazatokban	5.487.624 kor.
	összesen 328.278.684 koronát.

Az intézet működési tere kiterjed a következő biztosítási ágazatokra.

1. Élet-, járadék-, kiházasítási-, katonai szolgálat-esetére való biztosítás.
2. Tűz-, villámpás- és robbanás által okozott károk elleni biztosítás.
3. Betöréses lopás elleni biztosítás.
4. A törvényes szavatosság következtében beálló kötelezettségek elleni biztosítás.
5. Tűkörüvegekben eshető töréskárok elleni biztosítás.
6. Az emberi testet érhető balesetek elleni biztosítás, (utazási, élethossziglani vasúti balesetbiztosítás).
7. Szállítványozási (tengeri-, szárazföldi- és folyamszállítványozási) károk elleni biztosítás.
8. Jégverés okozta károk elleni biztosítás.

Olcsó díjak! Tisztán magyar intézet! Előnyös feltételek

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

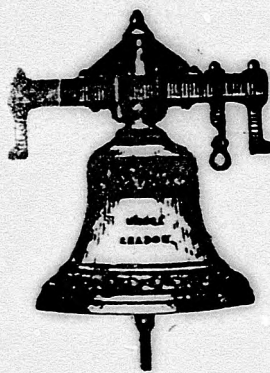
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és ércöntődéje, szivattyugyar

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% suly és ármegtakarítás éretik el. Kifűnő jó hang és tartóságaért több évi jótállás. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódithato vas harang fűlszerelések, melyekkel egy ember több harangot huzhat és tűzmentes vas-árványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölűlfizetés mellett uj harangokkal való fűlszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitűntetve.

Löfkovits Arthur

oras, ekszerezsz üzlete Debrecen, Piac-n.

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Épen most jelent meg, a hazai protestáns egyházak nagy imádságírójának

Szolnoky Gerzson-nak

Háborus idők imádságos könyve

hadbavonultak és azok családjai számára című munkája.

Tartalmaz 55, a gyorsan változó viszonyok között is minden alkalomra és úgy a katonák mint az itthonmaradottak számára megfelelő imádságot, ezenkívül zoltárokat és dicséreteket.

A 160 oldalra terjedő 12¹/₂ × 8¹/₂ cm. nagyságú, zsebbe tehető imádságos könyvnek bolti ára díszes kemény kötésben 1 kor., 10 darab vételnél 90 fillér, 100 darab vételnél 75 fillér.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN